

kraju »¹. De asemenea se pot întîlni în expresii frazeologice în limba literară: « *onego czasu* », « *z onych krajów* »².

Este important de subliniat că încă în secolul al XVII-lea pronumele *on* (*onen*), apare atunci cînd vorbitorul dorește să arate că acțiunea s-a petrecut într-un timp îndepărtat, sau în cazul situării unui obiect în depărtare, precum și în cazul în care se evită denumirea obiectului sau evenimentului prin cuvîntul respectiv. De ex.: « Patrz, na co wyszła *ona* twoja sprawa »³. « Naśladować w tym będą *onej* sławnej panny »⁴. « Poślesz świnie przynieść *ono* »⁵.

Sau la scriitorul contemporan L. Kruczkowski: « ... Po dwa złote za każdy dzień mam *onemu* zapłacić »⁶. *Onen* se referă în cazul de față la *pan*. În literatura beletristică contemporană, *onen* se întrebuițează în vorbirea stilizată.

În această funcție — de indicare a unui obiect invizibil — pronumele *on* este folosit și în dialectele contemporane ale limbii polone. *Onen* indică ceva îndepărtat, despre care vorbitorul nu are o imagine clară: « I poszli do *onego* kraju » (*Sto baśni ludowych*, 1957).

În cazurile în care este vorba de un obiect îndepărtat, dar despre care se știe ceva mai mult, se întrebuițează sinonimul pronumelui demonstrativ *on* — *ów*: « Ale miał ten książę syna, z którym się *ów* Dobrodzieniak namówił na wędrówkę ».

Același sens îl are pronumele demonstrativ *ow* și în operele scriitorilor din sec. al XVIII-lea — al XIX-lea: « Trudno tego bezstronnie nie przyznać, że jak *owa* generacja » (K. Koźmian, sec. XVIII).

La Mickiewicz: « Jeden *ów* pielgrzym, przybył z zachodu » (vol. I, p. 56).

La Eliza Orzeszkowa: « Nazajutrz po *owym* kwietniowym wieczorze rodzice Hanki raniutko rozeszli się na pańszczyznę » (vol. I, p. 341).

În cîntecele revoluționare de la sfîrșitul secolului al XIX-lea: « Kto leje, kto kuje, kto dźwiga broń *ową* » (vol. II, p. 43).

La scriitorii din secolul al XX-lea forma *ów* se întîlnește mai rar. De exemplu, la L. Kruczkowski: « ... Na człowieka wiedzącego *to i owo* » (vol. II, p. 80).

De la pronumele *on* și *ów* s-au format o serie de verbe și adverbe: *uonaczyć* (a goli), *przeonaczyć* (a strica), *zonaczyć* (a îndemna pe cineva), *onędy* (cîndva), *ondzie* (acolo), *onegdaj*, *ongiś* (cîndva, atunci), *zowąd* (de acolo), *owdzie* (acolo), *tedy i owędy* (aici și acolo), *taki i owaki* (așa și așa), *tu i owdzie* (îci și colo) etc. (A. Brückner, *op. cit.*, S. B. Linde, *op. cit.*).

De exemplu, în operele din sec. al XVII-lea: « ... *ondzie* na wojnie... »⁷.

Aceste forme sînt folosite și în secolul al XIX-lea — al XX-lea, în vorbirea curentă. Comp. la B. Prus: « Jeszcze *onegdaj* mówił, że w październiku będziemy na swoim » (vol. I, p. 321). « *Tu i owdzie* poczęto kłąć i grozić » (vol. I, p. 304).

¹ Vezi H. KAPELUŚ, J. KRZYŻANOWSKI, *Sto baśni ludowych*, Warszawa, 1957, p. 230.

² A. BRÜCKNER, *Słownik etymologiczny języka polskiego*, Kraków, 1926 — 1927.

³ *Polska liryka mieszczańska*, Lwów, 1936, p. 17.

⁴ *Ibidem*, p. 55.

⁵ A. BRÜCKNER, *op. cit.*

⁶ Vezi *Wypisy z literatury polskiej*, Moscova, vol. II, 1952, p. 84. În continuare, trimiterile la această culegere de texte literare în două volume vor fi date în text, cu indicarea volumului și a paginii.

⁷ *Sześć broszur politycznych z XVI i początku XVII stulecia*, p. 225.